

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Waarden en Europa

door **Janne E. Nijman** De auteur is wetenschappelijk directeur van het T.M.C. Asser Instituut in Den Haag, en hoogleraar in Amsterdam en Genève.

‘Als het binnen onze partij al niet lukt, hoe moet het dan met deze wereld?’ Ooit werd ik lid van het CDA omdat ik lid wilde zijn van een volkspartij waar maatschappelijke scheidslijnen niet zouden leiden tot polarisatie maar tot gesprek en het zoeken naar een gezamenlijke weg vooruit. Politiek niet vanuit belangen, maar vanuit gedeelde waarden. Noem het idealistisch.

Het werd het CDA vanwege waarden die mijn politieke en maatschappelijke visie schraagden: respect voor de natuur, compassie voor anderen (dichtbij én ver weg), de schoonheid van (culturele en spirituele) verscheidenheid, het belang van hard werken binnen een economie die mens en milieu dient, en niet uitbuit. En altijd ferm voor de rechtsstaat, Europese samenwerking en universele mensenrechten. Waarden eminent geschikt voor een partij die op inhoud relevant wil zijn in het politieke midden.

In 2011 probeerden we de scheidslijnen van 2010 te overwinnen. Gedurende een aantal maanden kwamen we als Strategisch Beraad geregeld op zaterdagochtend bijeen onder leiding van Aart Jan de Geus. De opdracht van partijvoorzitter Peetoom was ‘een aanzet te formuleren voor een nieuwe koers voor de (Nederlandse) christendemocratie voor de komende 10 à 15 jaar, Agenda 2025’.

Begin 2012 verscheen het rapport *Kiezen en Verbinden. Politieke visie vanuit het radicale midden*, en op 23 april 2012 viel het kabinet-Rutte I. Voordat de visie kon indalen, ging de

partij volop in campagne stand. In plaats van een positie in te nemen in ‘het radicale midden’, was de partij terug in de invloedssfeer van Motivaction. Leiden was weer volgen, om met Sigrid Kaag te spreken.

Tien jaar later is de politiek-morele geloofwaardigheid van het CDA niet hersteld. De partij drijft uit koers, gevoed door de energie van populistische boosheid, en sturend op deelbelangen in plaats van op gedeelde waarden. Dit breekt de partij op, net zoals het – als we niet oppassen – Europa zal opbreken.

De christendemocratie was nauw betrokken bij de vroege fundering van Europa op waarden als solidariteit, vrijheid en de democratische rechtsstaat. In een wereld van pandemieën, sociaal-economische onzekerheden, mondiale waardeketens, en big tech die leeft van dolende burgers in *echo chambers*, is Europese samenwerking van het grootste belang. Verontrustende geopolitieke verschuivingen vragen om een sterke en duurzame opt-in. Alleen in en met de EU hebben ingezetenen van Nederland een toekomst. Alleen in en met Europa als interne markt én waardegemeenschap heeft Nederlandse soevereiniteit betekenis. Zonder een sterk Europa bestaat er geen geloofwaardig antwoord op populistische boosheid over kwetsbaarheid als gevolg van globalisering en over het gebrek aan representatie bij de ontwikkeling van internationale regelgeving. Laten we onze lijsttrekker sterken in die politieke visie.